

XML – Podaci o podacima

Rade Radumilo

Instalacija Linux-a na računaru na kome postoji (i želite da ostane) Windows, prilično je dobro razrađena u install programima većine distribucija Linux-a, međutim postoje neki detalji na koje treba da obratite pažnju prilikom instalacije i time poštedite sebe nekih problema u potonjem radu sa oba ova operativna sistema. U daljem tekstu biće izložen postupak instalacije Windows-a 9x/ME, Windows-a 2000/XP i Linux-a (RedHat/Mandrake/Demian/...) na istom računaru. U slučaju da instalirate svega dva operativna sistema ili samo Linux, dovoljno je da iz postupka izbacite samo ono što se neposredno odnosi na instalaciju operativnog sistema koji neće biti instaliran.

Priprema hard diska za instalaciju

Prvo na šta treba da obratite pažnju jeste priprema hard diska za instalaciju ovih operativnih sistema. Većina distribucija Linux-a nude mogućnost instaliranja na računar sa već postojećom instalacijom Windows-a, bez ugrožavanja integriteta same instalacije Windows-a i uopšte podataka na disku. Isplati se, međutim, potrošiti vreme na backup podataka i ponovnu instalaciju Windows-a, zarad maksimalne stabilnosti svih sistema i uklanjanja nekih problema koji se mogu pojaviti. Na primer: Norton Disk Doctor konstantno prijavljuje grešku u partition tabeli hard diska na kome postoji i Linux particija, Windows 2000 se prilikom instalacije “ve že” za veličinu particija na hard disku i dešava se da posle instalacije Linux-a neće da se podigne, takođe sve verzije Windows-a imaju tendenciju da particiju na kojoj je instaliran Linux vide kao prazan prostor na poslednjoj FAT/NTFS particiji itd.

Podignite sistem sa Windows 9x/ME boot diskete i pomoću fdisk programa obrišite sve particije na hard disku. Ukoliko posedujete Maxtor hard disk, posetite web stranu <http://www.maxtor.com/en/support/downloads/maxblast3.htm> i “skinite” datoteku maxblast3.exe ili <http://www.maxtor.com/en/support/downloads/maxblast3win.htm> i “skinite” datoteku maxblast3win.exe. Koristite Maxtor HDD Utilities boot disketu da podignete program pomoću koga ćete mnogo lakše i bezbednije napraviti particije na hard disku.

Napravite jednu particiju za Windows 9x/ME i jednu za Windows 2000/XP i ostavite deo (Linux-u je više nego dosta 10Gb ukoliko ne nameravate da otvorite ogroman broj korisničkih naloga ili da natrpate veliki broj mp3/divX na Linux particiju) neparticionisanog prostora za Linux. Evo primera particionisanja hard diska za neke veličine diskova zastupljenih na tržištu:

40 Gb	60 Gb	80 Gb
-------	-------	-------

Omega magazin

10 Gb	9x/ME	10 Gb	9x/ME	10 Gb	9x/ME
20 Gb	2k/XP	40 Gb	2k/XP	60 Gb	2k/XP
10 Gb	Linux	10 Gb	Linux	10 Gb	Linux

Preporučljivo je takođe da napravite jednu particiju veličine 5-10 Gb na koju ćete smeštati My Documents foldere i podešavanja svih korisnika računara i time eliminisati potrebu za pravljenjem backup-a podataka prilikom eventualne nove instalacije Windows-a. Sličnu stvar ćete uraditi prilikom kreiranja particija u delu ostavljenom za Linux, ali o tome više prilikom opisa instalacije Linux-a.

Način na koji ćete particionisati hard disk zavisi najviše od vaših potreba. Najbitnije je da prostor namenjen Linux-u ostavite neparticionisan. Na taj način sprečavate Windows (posebno Windows 2000) i ostale programe da na bilo koji način "vide" particiju namenjenu Linux-u i eventualno pokušavaju da joj pristupe posle instaliranja Linux-a. Ukoliko koristite Maxtor HDD Utilities, imate mogućnost da particiju namenjenu Windows-u 2000/XP odmah formatirate u NTFS.

Instalacija operativnih sistema

Instalirajte prvo Windows 9x/ME na particiju C, a potom Windows 2000/XP na željenu. Iako Windows 2000/XP nudi mogućnost rada na FAT32 particiji, koristite NTFS da biste sprečili Windows 9x/ME da uopšte vidi, a kamoli upropasti, Windows 2000/XP particiju.

Prilikom konfigurisanja particija, tokom instalacije Linux-a, dovoljno je napraviti jednu EXT3 i jednu Swap particiju, međutim najbolje je da napravite nekoliko particija i dodelite im mount points kao u sledećem primeru:

mount point	sistem	veličina
/	ext3	1 Gb
/usr	ext3	4 Gb
/usr/local	ext3	2.5 Gb
/home	ext3	2 Gb
swap	swap	0.5 Gb

Na taj način stvarate sebi mogućnost da ponovo instalirate Linux (ili instalirate novu verziju) sa sačuvanim podešavanjima. Formatiraćete samo particiju čiji je mount point "/" prilikom nove instalacije. Sistemi ext2 i ext3 su potpuno kompatibilni tako da možete prebacivati jedan u drugi bez gubitka podataka. Sve nove distribucije Linux-a bi trebalo da podržavaju ext3 journalised sistem, ali ako vaša distribucija ne podržava taj sistem, odaberite ext2, koji ćete kasnije biti u prilici da promenite prilikom upgrade-a vaše verzije Linux-a.

Konfigurisanje boot loader-a

Bilo da se odlučite za LILO ili GRUB, umesto na /dev/hda, postavite boot loader na /dev/hda [x] gde je x broj particije čiji je mount point "/" odnosno prve Linux particije. Nakon toga, obavezno napravite boot disketu, budući da nećete moći podići Linux, sada kada se boot loader ne nalazi u boot sektoru vašeg hard diska. Po završenoj instalaciji Linux-a, podignite sistem sa diskete i ulogujte se kao root. U konzoli (komandnom promptu) prekopirajte boot sektor particije na kojoj se nalazi Linux u datoteku:

```
dd if=/dev/hda[x] bs=512 count=1 of=linux.lnx
```

gde je x, opet, broj prve linux particije (mount point "/"), a zatim:

```
cp linux.lnx /mnt/windows_c
```

gde je windows_c mount point dodeljen disku C: (kod nekih distribucija je /mnt/win_c ili /windows/C: itd.).

Nakon toga izmenite datoteku C:\boot.ini tako da izgleda otprilike ovako:

```
[boot loader]
```

```
timeout=10
```

```
default=C:\
```

```
[operating systems]
```

```
C:\="MS Windows ME"
```

```
multi(0)disk(0)rdisk(0)partition([n])\WINDOWS="MS Windows XP" /fastdetect
```

```
C:\linux.lnx="Linux"
```

gde je [n] broj particije na kojoj se nalazi Windows 2000/XP.

Nakon svega ovoga, Windows 9x/ME će "videti" isključivo FAT32 particije, a Windows 2000/XP će "videti" FAT32 i NTFS particije. Nijedan od ova dva operativna sistema neće prijavljivati greške u partition tabeli hard diska, niti će prostor na kome je instaliran Linux prijavljivati kao slobodan prostorna disku itd.